

URDAIBAI

© MAGAZINE

2021
zenb. 28
.....

itsasadarratik

ITSAS BIDAIAK

| ELKARRIZKETA. **PHOTOKA**. GERNIKAKO ARGAZKILARITZA ELKARTEA

| MEGALITISMOA URDAIBAIN

| KURUTZIAGA JAUREGIA, ONDARERAKO BIZITZA BARRIA

| "BACALAO A LA BUSTURIANA", MAKILAO ONAREN KOSKA

| MIGURAREN MAGIA

| GABONETAN BIZITAKOIA

1/6

Zenbaki hau produktuaren arriskuaren adierazlea da: 1/6 zenbakiak arrisku txikiagoa adierazten du, eta 6/6 zenbakiak, beriz, handiagoa.

Kutxabank Kreditu Erakundeen Gordailuak Bermatzeko Funtsari atxikita dago. Funts hori urriaren 14ko 16/2011 Errege Dekretuan aurreikusita dago. Funts horrek gaur egun gehienez 100.000 euro bermatzen ditu gordailugile bakoitzeko.

Doako istripu-aseguru berria.

Babestu hobeto gehien maite duzuna.

Gaztedi Planarekin, 1.000 euroko gutxieneko saldoa badaukazu, doako aseguruia izango duzu⁽¹⁾, egoerarik txarrenetan haiek babestuta edukitzeko.

Orain, gainera, **doako Aseguruaren prestazioa handitzeko aukera duzu⁽²⁾, bere lehenengo inbertsio-fondoa kontratatuta⁽³⁾**

Horrela, gurasoak istripuz hil ezker, adingabeek **Gaztedi Planarengatik hilean 200 euroko errenta izango dute 18 urte bete arte eta 300 euro gehiago Inbertsio fondoarengatik.**

kutxabank

(1) Doako Aseguruak guraso baten heriotza estaliko du bera istripuz hiltzen bada. Aseguruia baliagarria izateko, Gaztedi Planak honako baldintza hauek bete behar ditu: 1.000 euroko edo gehiagoko saldoa egotea istripua gertatu aurreko egunean edo 1.000 euroko edo gehiagoko batez besteko saldoa egotea istripua gertatu aurreko sei hilabeteetan. Prestazio honen bidez, hilero 200 euroko errenta ordainduko zaio onuradunari, istripua gertatu den egunetik Planaren titularrak 18 urte bete arte. KUTXABANK SAK 055-1980019878 zenbakiko istripuetarako aseguru-poliza kontratatu du MAFRE VIDA, Sociedad Anónima de Seguros y Reaseguros sobre la Vida Humana aseguru-etxearekin. (2) Gurasoen edo tutoreen istripuetarako heriotza estaltzen duen Doako Aseguruia, baldin eta istripuaren aurreko egunean Inbertsio Fondo/Fondoan Zorro Delegatu bakar batean 1.000 euroko edo gehiagoko saldoa badago. Prestazio honen bidez, hilero 300 euroko errenta ordainduko zaio onuradunari, istripua gertatu den egunetik kontratuaren titularrak 18 urte bete arte. KUTXABANK SAK, ondore hauek, 055-1980019878 zenbakiko istripuetarako aseguru-poliza kontratatu du MAFRE VIDA, Sociedad Anónima de Seguros y Reaseguros sobre la Vida Humana aseguru-etxearekin. Folleto osoa nahiz inbertsio-fondo bakoitzari buruzko inbertitzailearentzako oinarriko datuak dakartzan dokumentua CNMVn daude. Gainera, CNMVen, Sozietate Kudeatzailean, bulegoetan eta www.kutxabank.es webgunean jaso daitezke.

INDICE

AURRERA BUSTURIALDEA-URDAIBAI 2022

Urdaibai Magazine aldizkariaren azken edizioa itxi dogu, 2021ekoa, orain dala ia bi urtetik elkarregaz bizi dogun pandemiaren seigarren olatuan bete-betea. Hasierako bildurraren eta paralisaren egoera errazonamentuzko erreakzio kontzienteko etapa batek gainditu dau, oztopatzen gaituen nolabaiteko lozorro kolektiboa gainditzeko. Hauxe sentsazio orokorra da, eta garaitzen saiatzen gara. Beste ikuspuntu batetik, alkartasun motak bereiz badaitezke, esan leiteke pandemiak aurrera eginarazi deuskula alkartasun sozial, instituzional, enpresarial eta familiarra..., nahiz eta, begiratu ahala, agian alkarrenganako mendekotasun handiagoa dogun eremu hoietan guztietan. Inbaditzen gaituen sentsazioen aniztasunaren erdian, pozten gaitu "geure itsasontzia" mugitzen ari dala ikusteak. Covid-a geure artean instalatu zanean airean geratu ziran ideia, estrategia, proiektu eta ekintzak barrituta azaleratzen dira geure bizitzak dinamizatzeko. Perspektiba galdu bagendun, hurrengo orrialdeetan eskaintzen deutseguzen edukiek "basoa ikusten uzten deuskue". Emakume ekintzaileak aurkezten deusueguz, legatuak zaintzen dabezen emakumeak, bizikidetzatzaile eta barritzaileari laguntzen deusoezan artista autodidaktak, geure espiritua elikatzen daben tradizioak, geure bizi-kalitatea hobetu gura daben tokiko proiektuak. Eta geure kultura, geure ondarea eta geure nortasuna beti eszipiente gisa. AGUR 2021!

ARGITARATZAILEA

NUEVA EUROPA S.L
 Carlos Gangóiti, 15, behea
 Gernika-Lumo (Bizkaia)
 nuevaeuropa@nuevaeuropa.eus
 www.nuevaeuropa.eus

HARPIDETZA

Aldizkaria jaso nahi badozu, gugaz harremanetan jarri hemen:

urdaibaimagazine@nuevaeuropa.eus

tel.: 94 625 06 06

www.urdaibaimagazine.eus

URDAIBAI MAGAZINE NUEVA EUROPA S.M-REN LANTALDEAK BURUTU DAU

Urdaibai Magazinek ez dauz bere gain hartzen hirugarrenek emondako eritxiak edo egindako komentarioak.

LEGE GORDAILUA: BI-153-2015

Aldizkari honek **Bizkaiko Foru Aldundiaren** laguntza jaso dau.

PUBLIKAZIOA DATA: 2021.12.28

- 04** ERREPORTAJEA. Itsasadarratik itsas bidaiak.
- 10** DANONARTEAN.
- 17** KOLABORAZIOA. Alberto Casina Arrasate.
- 18** VISIT URDAIBAI. Mendata.
- 20** ELKARRIZKETA. Photoka. IÑAKI UNAMUNO IRIONDO *Zuzendaritza Batzordea.*
- 24** LEKUKO. Megalitismoa Urdaibain.
- 26** KALERIK KALE. Kurutziaga Jauregia.
- 28** SALTSA PORRU. "Bacalao a la Busturiana".
- 30** BERDEAN. Migura.
- 32** BETI JAI. Gabonetan bititakoa..

itsasadarratik

ITSAS BIDAIAK

Mundakako itsasadarra Busturialdea-Urdaibai geografiako lerro banatzaile naturala da. Erromatarren asentamentuetatik Laidako eta Sukarrietako txaluparietara, antxinako "gasolinora" edo egungo ferryetara, itsasadarratik garraioa ezinbesteko euskarria izan da.

Abereak itsasoz garraiatzea askoz azkarragoa eta merkeagoa zan. Txahalak pasabideko ontziari lotuta joaten ziran.

Guillermo Lafuenteren "Gasolinora". Argazkia: Julio Ruiz de Velasco.

Mundakako itsasadarreko itsas garraioaren bilakaerak kresal istorioak, gainezka egoazan txalupetako bidaiarientzat oroitzapen nostalgiko eta dibertigarriak uzten dauz, kontrabandoko testigantzak eta memoriak, bi ertzetako paisaian eta garraioa ulertzeko moduan aldaketak marrazten dabezenak.

Orain dala hiru belaunaldi eskas, errepide bidezko komunikazioak, Busturialdeko udalerrien artean, landatarrak eta biztanleria barreiatua eukezanak, urriak ziran. Ibarrangelu eta Bermeo arteko bidea egitea odisea luzea izan zeitekean. Urdaibaiko ezkeraldea (Mundaka, Sukarrieta) eta eskumaldearen (Laida-Ibarrangelu-Kanala) arteko pasabidea edo itsasaldiak bi ertzten arteko distantziak murriztu beharretik sortu zan.

Gure nagusien oroimenek Leon Lafuente, Nicolas Monasterio eta Florencio Lachiondo lehen txalupariengana hurbiltzen gaitue. Haiiek *"gasolinoaren zerbitzua egiten eben, neguan alde zurretik abisatuta eta Sukarrietako trenagaz konbinatuta egiten zana"*, horrela jasotzen dau Cesar Estornesek bere blogean. Gogoratzen dabenez, Bizkaiko Foru Aldundiaren diru-laguntza bati esker zerbitzua hobetu ahal izan zan, Sukarrieta, Mundaka eta Laida artean bidaia gehiago eginez. Bertako ontziak antxinako "lebatz-ontziak" ziran, eta bidaiariak garraiatzeko prestazino egokiagoak gehitzen joan jakezan. Txalupari belau-naldi hartatik, Leon Lafuenteren seme Guillermo Lafuente eta bere koinatu Romualdo Monasterio ezagunak atera ziran. *"Guillermok eta Romualdok etengabeko garraioa egiten eben, udan eta neguan, ganadua be eramaten eben"*, Iciar Caballerok, gaur egungo txaluparietako batek, di-nenez. Mundakako eta Bermeoko hilte-

gietara abereak itsasoz garraiatzea askoz azkarragoa eta merkeagoa zan. Txahalak pasabideko ontziari lotu eta Txorrokopuntaraino edo Txatxarramendiraino joaten ziran uger egiten.

Gaztetan Guillermo eta Romualdoren ontzi haietan pasatzen ziranek oroitzapen ahaztezina gordetzen dabe, *"Guillermo itxura onakoa zan, filmeko galai bat bezala. Oso atsegina zan, beti uzten euskun lema eramaten, berak pasarte martxan kobratzen eban bitartean"*, eta une haietan kapitainak sentitzen ziran.

1968an erretiratu ziran txalupariak eta Urdaibaiko itsasadarraren itsasaldien amaiera iritsi zala emoten eban. Baina urte batzuetako geldialdiaren ondoren, 1970ean zerbitzua berrabiarazi zan hobekuntzekaz. Jose Ramon Laskurain mundakarrak, "Motriko" hartu eban ordezkoa bere *"Ondar Alai"* ontzi "ederrean".

Berak kontatzen ebanez, bere aurrekoak txundituta geratu ziran bere ontziaren barrikuntzekaz, *"geureak motor indartsuagoa eukan eta bidaiariak martxan bajatu eta igotzen ziran"*. Baina zerbitzua udan bakarrik eskaintzen zan. *"Ez egoan orain bezainbeste auto, eta jende asko etortzen zan tren zornotzatik, Bilbotik... Laidako hondartzara joateko"*, gogoratu dau Iciar Caballero txalupariak. "Motriko"ren zerbitzua 40 urtez egon zan martxan. Bidaiari kopurua gehituz joan zanez, 1980an bigarren ontzi bat erosi eban, *"Aterpe Alai"*. "Ferry"z egiten ziran itsasaldien arrakasta handiko urteak izan ziran. "Motriko"ren ontziek bete-bete funtzionatzen eben udako egunetan, *"Motrikogaz topera joaten ziran, baina beste garai batzuk ziran"*. Bere bi ontziek 30 lagun baino gehiago eraman leikiezan, hondartzako osagarri guztiak gehituta: tarterak, aulkiak, eguzkitakoa... >>>

Motrikoren ferryan ontziratzea, Txatxarramendin.

BI ERTZAK LOTZEN DAUZEN ITSASALDIAREN ORAINA ETA ETORKIZUNA

Mundakako itsasadarreko garraioak itsasaldiek adina eboluzionatu dau, etengabe, bokalea, dunak, padurak, hareatzak eta ubidea barriz marraztuz. Gainbehera ekarri eban zerbitzu-aldi irregular samar baten ondoren, zainetan kresala euketan bi emakumek Urdaibaiko txalupariak izateko abenturan murgiltzea erabaki eban, itsasadarreko bidaiarien garraioa berreskuratzeko eta balioesteko. Iciar Caballero eta Cristina Krug, euren bizitza planteamendugaz % 100 bateragarria zan jarduera nitxo bat ikusi eban. Biek ala biek beren egoera pertsonala eta lan-egoera irauli behar izan ebezan, eta bat etorri ziran negozio hau "lan bat baino gehiago, bizitzeko modu bat izan eiten. Geure zerbitzua 2014an hasi zan, eta bi urte behar izan genduzan martxan jartzeko. Geure bulegoko lanak utzi, titulazioa atera eta profesionalizatu egin behar izan

gendun. Aurtengoa bederatzigarren urtea da", azaltzen dau Izkira Urdaibairen Cristina Krug-ek. Bi emakumek desagertzeko zorrian egoan zerbitzua berbitzea lortu eban. Eskaera ahuldu egin zan eta beste aukera batzuk bilatu ziran, gainera orain "gehienok autoa daukogu, eta Sukarrieta, Mundaka eta inguruko jendeak ontzia dauko. Lehen, orain dagoen ontzien herena baino gutxiago egoan. Edozelan, oraindik be badago funtzionatzeko eta hondartzara igartzeko ferrya behar dauen jendea", azaldu dau Urdaibai Boat-eko Iciar Caballerok.

Orain dala urte batzuk, bi txalupari hauek euren ibilbide nautikoak bereiztea erabaki eban. Iciarrek, "Urdaibai Boat"ekoa, eta Cristina, Izkira Urdaibaikoa, udan emoten dabe ferry zerbitzua, eta sasoz kanpo ibilaldi turistikoak eskaintzen dabez. "Neguan laguntza behar dozu, honegaz bakarrik ezin da bizi. Nik bi negozio mota daukadaz: bata, jendea hondartzara eraman eta ekartzea, eta bestea, itsasadarrean paseoak egitea, telefono-erreserbaz. Marearen arabera Gernikaraino irits gaitekez, Gauteziz Artea-

gako marea-errotaraino, eta gidari-turiskoa neu naz. Izaro eta Gaztelugatxera be egiten dodaz txangoak", azaltzen dau Iciarrek. "Neguan beste lan bat dekot. Fakturak urtarriletik abendura bitartekoak dira. Bermeoko praktikoan lan egiten dot txalupari lez", kontatzen dau Cristina.

Itsasadarraren bi aldean arteko distantziak murriztea izan da beti bidaiarien garraioaren arazoia; kontua da ea asmo handiagoko helbururen bat planteatu daitekeen. "Funtsezkoa iruditzen jat, batez be iraunkortasunagatik eta gagozen inguru-neagatik. Ezkerraldeak garraioaren onura handia dauko (trena, autobusa...), baina eskumaldeak ez, auto erabiltzera behartuta dagoz. Kontua da azpiegiturak eta baliabideak zero dirala", aldarrizten dau Cristina Krug. "Arketaseko kanpinean edo hotelan dagoen jende askok egun euritsuetan Mundakara joaten dira erosketak egitera. Edo mendi-ibilialk egitera doazenak, bizikletagaz doazenak.. beste ertzer joan gura dabenak", gehitzen dau Iciarrek.

"Izkira Urdaibai" eta "Urdaibai boat", gaur egun zerbitzua eskaintzen daberen enbarkazinoek.

ITSAS-BIDAIA ERREGULATUA URTEKO 365 EGUNETAN?

Ez da oso urrutira joan behar ertz bien arteko bidaiarien garraio erregularren adibideak ikusteko. 1993az geroztik, itsas-ontzi batek Hondarribia eta Hendaiaren arteko lotura azkar eta eroso eskaintzen dau, turistek eta bertako biztanleek erabiltzen dabena. Zerbitzu honek ibilgailuen zirkulazioa arintzen dau, udan bereziki trinkoa izaten baita. Eta Urdaibain, zergaitik ez?

Mundakako itsasadarrean zehar garraio erregularren etorkizunak, galdera bat ekartzen dau: udaz gain funtzionatuko al leuke? Masa kritiko nahikoa al dago zerbitzua gutxieneko errentagarria izan daite? Duela bederatzita urtetik hona udan ferry zerbitzua eskaintzen daberen txalupariarik argi ikusten dabe eskaria sortu behar dala. "Beste leku batzuetan, herrialde eskandinaviarretan adibidez, hemen baino denbora txarragoa dagoen arren eguneroko garraioa dago. Orain errepedez beste aldera joan gaithezen arren, itsasoz,

zerbitzu bat emoteko beste modu bat izan leike", adierazi dau Iciarrek. "Lehen eskumaldean ez egoan garraio kolektiborik, Guillermodok eta Romualdok korronteak erabiltzen ebezan eta itsas-garraioa trenagaz bat egiten eben. Orain, udan, goizeko 10etatik arratsaldeko 8etara egoten gara, baina neguan... Zerbitzua beharrezkoa da, baina aldaketa batzuk egin beharko lirateke. Ikaragarria izango zan eta uste dot beharrezkoa izango zala eskualdeko biztanleei zerbitzu bat emoteko. Apurka-apurka eskaera sortuz joango zan. Gu hasi ginanean, kostatu zan udan jendea egotea, zerbitzua hondatuta egoalako. Baina apurka beharrezkoaren sorreren joan da", azaldu dau Cristinak.

Biak bat datoz garraio erregularrak urteko 365 egunetan funtziona daian erakundeen konpromisoa beharrezkoa dala esatean. "Niri Aldunditik esaten badeuste neguan be eguneroko garraioa egiteko, beste gauzak batzuk utzi eta hartuko neuke. Posible ikusten dot, baina erakundeeetatik bertatik sustatu beharko >>>

"Garraio erregularrak urteko 365 egunetan funtziona daian erakundeen konpromisoa beharrezkoa da"

Ba al zenekien?

- Idatzita dago 1500 inguruan arraunean egiten zala ertzen arteko itsas bidaia, korronteak eta mareak kontrolatuz.
- Urdaibaiko itsasadarra erromatar inperioko Via Maris zalakoaren parte zan, kabotaje-nabigazioa, Kantauriko portuak lotzen ebezana, egungo Bizkaia, Gipuzkoa eta Akitaniako Kostaldearen artean.
- Izkira Urdaibai eta Urdaibai Boat egungo ferry zerbitzuek ekainaren 1etik irailaren 30era arte funtzionatzen dabe, egunero, 10:00etatik 20:00etara. Hondartza-sasoitik kanpo be "taxi" zerbitzua eskaintzen dabe.
- Tarifak hauek dira: 2,80€, joan-etorria 4,50€, bonu transferigarriak ateratzeko aukeragaz (bidaia 1,20€).
- Gaur egungo ferryek 12 bidaiari eraman daikenez, sakonera txikiagatik eta segurtasunagatik.

Goian, "Urdaibai boat"-eko Iciar Caballero. Behean "Izkira Urdaibai"-ko Cristina Krug, Laida.

zala uste dot. Orain ez dago masa kritikorik, baina sor daiteke", argitu dau Cristinak. Garraio erregularrak Mundaka, Sukarrieta, Laida edo Arketas lotuko leukez, bi aldeen arteko bidaiarientzako zerbitzu gisa, bidaia turistikotik harago. "Negan Sukarrietatik Laidara joan gura dauen ontzi partikularraren erabiltzaileak itsasaldiari begiratu behar deutso, oinak busti behar dauz, txintxorroa hartu behar dau, garraio erregularra izanez gero, askoz erosoagoa izango zan eta kontutan hartzekoa".

Emakume ekintzaile hauen etorkizunari

"Orain hiru urte txalupa elektrikoko proiektu bat aurkeztu neban. Laguntza ekonomikoagaz gain, azpiegiturako laguntza eskatzeko be."

begiradak barrikuntzara jotzen dau be, teknologia barrietara, iraunkortasunara. "Orain dala hiru urte txalupa elektrikoko proiektu bat aurkeztu neban. EEEn eskutik, Bizkaiko Foru Aldundira, Eusko Jaurlaritzara eta Urdaibaiko Biosfera Erreserbaren Patronatura joan nintzan, ez bakarrik laguntza ekonomikoa eskatzeko, baita azpiegiturretan laguntzeagatik be. Motor elektriko bat edukitzeak ez da nahikoa, non kargatu ez badekot. Denek txalotzen eben ideia, baina besterik ez. Nik horregaz jarraitzen dot, hau da nire helburua, gagozen tokian eskatzen dauelako, Biosferaren Erreserba batean gagozelako. Badakit zaila dala hastea, baina ur garbi bihur daitekeela uste dot. Ingurumen-inpaktu asko ken leitekez", azaldu dau Cristinak. Berana da be erreserba-plataforma bat instalatzeko ekimena, aplikazio baten bidez erabiltzaileek aukeratu ahal izango dau zein egunetan eta ordutan hartuko dauen ferrya udan beste ertzerara pasatzeko. Itsas bidaiak erregularizatzeko eta antolatzeko beste modu bat. **UM**

EUSKADI ZIENTIFIKOA, TEKNOLOGIKOA, BERRITZAILEA

ZTBP|20
PCTI|30

Partekatutako konpromisoa berrikuntzan
liderrak diren eskualdeen artean kokatzeko.

Euskadi, auzolana, bien común

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzako Plana Euskadi 2030

ARRATZUKO

UDALA

ZENTRALTASUN IRISGARRIA, FUNTZIONALA ETA ATSEGINA LOIOLARAKO

Arratzuko Udalak helburu estrategiko nagusien artean honakoak dauko: irisgarritasun digitala, bizikleta bidezko irisgarritasuna eta mugikortasun iraunkorra. Hoiiek lortzera bideratu dau plangintza-eta gestino-ahalegin handia. Udallerriaren garapen iraunkorrerako egiturazko proiektu hoiiek aurrera doaz. Zuntz optikoak udallerriaren lurpetik doa jada, eta Uharkatik aurrera doan bidegorri sarea Loiola auzora iritsi da, bertan Arratzuko zerbitzu nagusiak dagoz eta. Gune hau herriaren erdigune lez daukon izaeraren arabera egokitzeko hirigintzako proiektuagaz aurrera doa be. Lehenengo fasea egiten hasi dira, eta ingurunearen zati handi bat berrantolatuko da, berrogei aparkaleku inguru sortzeko ibilgailuentzako, bizikletentzako eta motorrentzako. Zoruak tratamendu desbardina izango dau, udalerriko hirigunea baita. Proiektuak kontuan hartzen dau ingurumen-arloa eta bereziki zaindu da landarediari, arboleei, zuhaixkei eta lorezaintzari dagokiena, parterre bat diseinatu eta espezie autoktonoen arbolak landatuz. Bigarren fasean, hondakinen edukiontzien eremuari eragingo deutzona, erabilera anitzeko zabalgun bat egokitzea aurreikusita da, aire zabaleko ekitaldiak antolatu ahal izateko beharrezkoak diran zerbitzuekatz eta bestelako erabilera batzuetarako, kamioien aparkaleku gisa erabili ahal izatea barne; izan be, Herriko Taberna, orain bizikletaz be iritsi daiteke bertara, herriko bizitza soziokulturalaren zerbitzu dinamizatzailea izateaz gain, eskualderako ostalaritza-zerbitzu garrantzitsua da.

BUSTURIKO

UDALA

KIROLDEGI IRAUNKOR ETA FUNTZIONAL TXIKIA AXPEN

Busturiako Udalak aurrera darrai Aingerubideko eskola zaharretan (Axpe) udal kiroldegi bat sortzeko prozesuan, mantentze-gimnasiako zerbitzuak beheko solairuan pilatzeari buruz erabiltzaileen aldeko iritziak ezagutu ondoren eta lehen solairuan gimnasio bat jartzeko asmoa gazteenen artean aztertu ondoren. Erabiltzaile potentzialen aurretiko jarrera ezagutzeaz gain, berokuntza-sistemarako eta gimnasiako instalazio eta aparatuen erabilera eta mantentze-lanetarako eraginkorrak diran txosten eta irtenbide teknikoetan bermatzen dau bere erabakia udalak. Garrantzitsuena eraikina klimatizatzea izango da; horretarako, aeroterminia-sistema erabiliko da, emisiorik bakoa eta energia-gastu txikiagoa izango dauena. Instalazioaren diseinua be hobetuko da, funtzionaltasuna eta barne-erosotasuna areagotzeko. Fitness-aparatuak renting-erregimenean egongo dira, mantentzea eta barritzea ziurtatuko dauena, eta erabilera-lehetasunen arabera txertatuko dira, eskaintza busturitarren eskarira egokitu gura dalako. Instalazioetarako sarbidea txartel magnetiko indibidualeko sistema batez gain egitea aurreikusten da, eta ordutegi-askatasunaz gain, zerbitzua hobetzeko erabilera-datuak emongo deutzoz udalari. Inbertsioa finantzaz haratago doa, 93.000 eurotik gorako kostuaren gainetik, beste udalerritatuatan horrelako instalazioetara joaten diren gazteek be Busturian aisialdirako denbora gehiago igaro eta zeharka herria dinamizatzen lagunduko dauelako honek.

GAUTEGIZ ARTEAGAKO

UDALA

ANDRABIDEKO HARROBIAREN BERRESKURAPENA

Gaitegiz Arteagako Udalak, Gaitegiz Arteaga eta Ereño arteko erdibidean dagoen Andrabideko harrobia potentzial handiko eremua dala uste dau; horregaitik, titulartasun publikokoak eta erabilera publikokoak izan daitezkan falta diran lursailak erosi dauz. Esku pribatuetan geratzen ziran guztiak erositak, batzuk udalerrian bertan eta beste batzuk ondoko Ereñon, udalerririk bere ondare industrial eta historikoaren funtsezko zati bat berreskuratzen dau. Erosteke ekimena, Biosfera Erreserbaren Patronatuaren diru-laguntza daukora, espazioa berreskuratzeke eta balioesteko proiektu garrantzitsu baten lehen pausua da. Gaur egun, landaredi espontaneoak hartutako eremu degradatua da, eta Udalak funtzio anitzeko gune bihurtu gura dau, kultur jarduerak eta ekitaldiak egiteke, bai eta dinamizatzeko daukon potentzial zabalagaz bat datozen mota guztietako ekitaldiak be, ez bakarrik udalerrientzat, baita eskualde osoarentzat be. Gaitegiz Arteaga tokiko garapen jasagarria bultzatzearen alde ari da lanean, eta turismo kulturalak eta naturalak berebiziko garrantzia dauke horretan. Proiektu hau etorkizuneko ildo estrategiko eta barritzailearen barruan kokatzen da, kasu honetan, Andrabideko harrobiari iraganean izan eban distira itzultzea, hemendik Ereñoako harri gorri ezaguna ateratzen zan eta. Gure mugak gainditu ebezan kareharri gorrixka, eskualdeko ondare-elementu askotan erraz aurki daitekeena, batez be tenplu erlijiosoetan.

GERNIKA-LUMOKO

UDALA

IRISGARRITASUNA AURRERA DOA GERNIKA-LUMON

Udalak 480.000 euro baino gehiago erabiliko dauz bi obrak egiteke, eta udarako bukatuta egotea espero da.

Irisgarritasuna hobetzeko plana aurrera doa eta gero eta leku gehiago hartzen ari da herriko kaleetan. Izan be, udal brigadak lanari ekin deutso Mestikabasoko zeharbidea osorik erabarritzeko. San Jose auzotik Josefinen komentua dagoan altueraraino doan tartean.

Lanak 120.000 eurotik gorakoak izango dira, eta bideko zintarriak eta espaloiak, errodadurako erraila eta argiztapen-sistema barrituko dira. Oinezkoentzako kale erosoagoa izango da, eta datorren udabarriaren hasierarako amaituta egongo da.

Gernika-Lumo udalerririk irisgarri bihurtzeko apustua, herrigunetik auzo periferikoenetaraino, San Juan kaletik be zabalduko da datorren urtetik aurrera. Erdialdeko bide nagusi honen urbanizazio-proiektua urte honen hasieran hasi zan, Don Tello eta Ocho de Enero arteko zatiaren eraberritzeagaz. Bigarren faseko obrek, eragina izango dabe San Juan – Don Tello bidegurutzearen eta San Juan-Errenteriako Zubia loturaren arteko sektorean. Asmoa herriari hirigintzako ordena itxura bera emotea da, bai erdiguneko kaleetan, bai auzoetan. Jardueraren aurrekontua 360.000 eurokoa da.

IBARRANGELUKO

UDALA

HERRI OSORAKO ENERGIA-HORNIDURA

Udalerriko etxebizitza guztien energia-hornidura bermatzea Ibarangeluko Udalaren lehen tasuna da, herrian bizi-kalitatea eta erosotasuna emoteko. Hau lortzeko lehen pausua aukera desbarinaz aztertu dabezen azterlan bat egitea izan da. Balorazioa egin ondoren, gasa aukeratu da, teknikoki aukerarik bideragarriena dalako, ekonomikoki jasangarriena eta herritarrentzat eraginkorra. Proiektu estruktural honetarako gestioak luzeak izan dira, baina ondo gauzatu da. Proiektu honek energia-hornidura modu seguru eta errazean bermatuko dau udalerriko osoan. Nortegas enpresak bere gain hartuko dau hornidura, eta proiektu garrantzitsu hau gauzatzeko gastuetan parte hartuko dau. Beharrezko azpiegitura udalerriko osorako gas-biltegi zentral bakarra da. Ibaetako lurretan kokatua, eta hornidura-hodien instalazioa. Emaizak gaur egun gasik ez dauken etxeei egingo deutse mesede, eta, hoiaren artean, batez be adinekoei, butano edo propano gasaren horniduraren eta banaketaren menpe baitagoz. Halaber, Nortegasen jabetzako gasa banaka biltegitratzen daben etxebizitza-blokeetan bizi diran mesederako izango da, biltegi nagusiagaz konektatuz. Proiektu orokorrak 550.000€-ko balioa dauko, eta hoietatik 338.948€ Udalariko dagozko. Inbertsioa ordaintzeko, hainbat laguntza eskatu jakez erakunde publikoei. Eusko Jaurlaritzak dagoeneko baieztatu dau diru-laguntza. Obraren lehen fasea esleitu dago.

KORTEZUBIKO

UDALA

HERRIKO EKONOMIA BULTZATZEKO BONUAK

Kortezubi bere landa-esentzia, garapen jasangarria eta hazkunde ekonomikorako lagungarriak diran bertako produktu eta zerbitzu bihurtu dauen udalerria da. Animalien aterpea, artisautza enpresa bat, baserriko produktuak, nekazaritzakoak zein abeltzaintzakoak, tabernak eta jatetxeak eta taxiak dira sektore honetako parte, eta udalak bonu kanpaina baten bidez lagundu gura izan deutso. *Udazkenean be Kortezubin gasteu* da ekimenaren izena. Hiru bonu-mota jarri dira salgai, hainbat lotekaz. Lehenengoa 25€-tan erosten da, eta 40 €-ko balioa dauko. Lau erosketatan bana daiteke: 5 €-ko 2 erosketa, 10 €-ko erosketa bat eta 20 €-ko beste bat. Bigarren bonua 14 €-tan erosten da eta 20 €-ko balioa dauko, 5 €-ko bitan eta 10 €-ko batean banatuta. Hirugarren bonua 14 €-koa da, eta 20 €-tan bihurtzen da, erosketa bakar gisa. Herriko enpresa txikiari eta bizilagunei laguntzeko ekimen honetan, Udalak 6.000 euroko inbertsioa egin dau. Bonuen %75ak kortezubitarrentzat dira, eta gainerako % 25a Kortezubiko produktu eta zerbitzuez gozatu gura daben guztientzat.

Erabiltzaile bakoitzak, adinez nagusia izan behar dauenak, gehienez bi bonu/lote eros daikeez, 2022ko otsailaren 28ra arte baliozkoak izango diranak. Kortezubira hurbildu eta kalidazeko produktuak, Km0, kontsumitzeko aparteko aukera.

MENDATAKO

UDALA

ETXEBIZITZA TASATU BARRIAK ERDIGUNEAN

Mendatako Udalaren garapen-estrategiaren lehenetsunaren artean, belaunaldi barriak udalerrian finkatzera eta Mendata herri bizia izaten jarraitzea bideratutako ekintzak eta proiektuak dagoz. Horretarako, bizitegirako hirigintza-proiektu garrantzitsu bat jarriko dau abian. Ekimenaren bidez, etxebizitza tasatu barriak eraikiko dira udalerriko erdigunean, Elexalde auzoan, udal-zerbitzu gehienak batzen diran lekuan. Horretarako, Udalak gaur egun Azpiegiturak (Bizkaiko Foru Aldundia) erakundearena dan lursail bat erosteko asmoa dauko. Inbertsioa 154.000€-koa da, eta 2022ko aurrekontuen kargura planteatu da. Hirigintza-proiektuak lau bloke daukoz, 23 etxebizitza guztira, sotoa, beheko solairua eta lehen solairuagaz. Etxebizitzek 50m² eta 120 m² erabilgarri arteko azalera izango dabe, berdegune eta oinezkoentzako guneekez. Etxebizitza tasatuak diranez, gehieneko prezio mugatua edo tasatua izango dabe. Erosketa egin gura dabenek diru-sarreraren baldintza batzuk eta beste baldintza espezifikoko batzuk bete beharko dabez. Ekimen hau udalaren apustua da udalerrian bizitza sustatzeko eta etxe barri baten bila dabilzanen nahiak betetzen dabezen etxebizitzak eskuragarri egiteko. Landa-ingurunea goraka doa orain, eta Mendata, paisaia ederreko udalerria, Gernika-Lumo eta Durango arteko erdibidean dago, bizitza sozial kohesionatu eta dinamikoagaz, eta bizitzeko aukera handia da.

MUNDAKAKO

UDALA

GENERO-BARDINTASUNAREN ALDE, EMAKUMEAK AHALDUNTZEKO

Mundakako Udalak, joan dan urriaren 22an alkatetza aldatu ondoren, Bardintasunerako Planari heldu deutso barriro, gobernu kudeaketan lehenetsunezko zatitza josten daben proiektuari. Horretarako, eta Bizkaiko Foru Aldundiari laguntza eskatu ondoren, 6800 euroko diru-laguntza jaso dau, Plan horretan jasotako ekintzetan inbertituko dana. Helburua da emakumeen ahalduntzea sustatzen daben eta pandemiaren krisiak eragindako ondorio negatiboak arintzen dabezen hainbat jarduera abian jartzea. 2018an diagnostiko bat egin zan Mundakako egoera ezagutzeko genero-bardintasunari dagokionez. Elkarrizketak egin jakezan gizarte-eragileei eta herritarrei, eta dokumentu ofizialak aztertu ziran, udalaren web-orria bane. Lan honi esker, udalerrian bardintasunaren arloan daukozen beharrak ezagutu ahal izan ziran. Hoietatik abiatuta, 2019an onartutako Bardintasunerako Planaren ildo estrategikoak planteatu ziran, eta 2022ra arte egongo dira indarrean. Honako hauek dira planaren helburu nagusiak: gobernu ona, emakumeen ahalduntzea, ekonomiak eraldatzea eta emakumeen aurkako indarkeriarik bako eskubideak eta bizitzak bermatzeko gizarte-antolamendua. Helburu hoiak lortzeko, planak 34 ekintza ezartzen dauz, desbardintasuna arintzeko eta desagerrarazteko. Orain, gobernu-taldeak, gizarte aske baten alde eginez, gogor ekin deutso barriro ekimen honi, emakumeekiko errespetuan eta pertsonen aukera-bardintasunean aurrera egiteko, haien generoa edozein dala be.

MURUETAKO

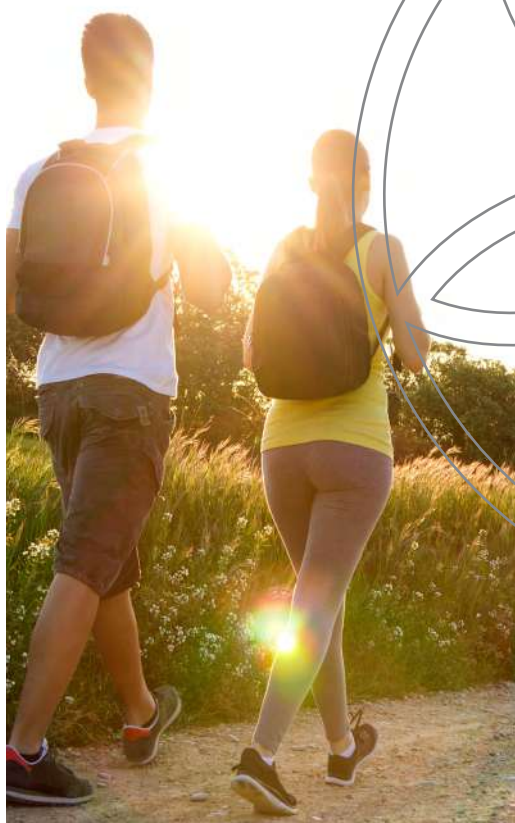
UDALA

HERRI-KONTSULTA HISTORIKO ETA ERABAKIGARRIA

Orain dala 35 urte, 1986ko abenduaren 21ean hain zuzen, Muruetak bere historiako une garrantzitsuenetako bat bizi izan eban herri gisa. Egun horretan herritarrek bozkatu eban, Gernika-Lumotik bereizi gura ebeela erabakiz, udalerrri independentea izateko. 114 boto-emailereren baiezkoari esker, %73,4k, 30 boto-emailereren ezetzaren aurrean, Muruetak bere nortasuna berreskuratu eban. Murueta herriak gertaera hau oroitu dau ekitaldi xume batez, bertan Julen Karrion Lamikiz alkatea eta Bittor Olabariaga Arrizabalagak, garai historiko hartan alkate izan zana, egon ziran. Biak batera gogoratu dabez Muruetak udalerrri gisa bere etorkizuna erabakitze eskubidea defendatu eban egun garrantzitsuak. 1966ko abenduaren 1ean, Murueta behartuta sartu zan Gernika-Lumon. Bizkaiko beste elizate batzuekatz gertatu zan bezala. Muruetan egoera honek 21 urtez iraun eban, Bittor Olabariaga Arrizabalaga buru eban herriak bere nortasuna berreskuratzeko aurrerapausoa emotea erabaki eban arte. Herri-bozketa 1986ko abenduaren 21ean egin zan, hilabete batzuk geroago, 1987ko martxoaren 26an, bere independentzia gauzatu zan. Bizkaiko Bazar Nagusietan onartu eta Bizkaiko Aldizkari Ofizialean argitaratu ondoren. Urteurreneko ekitaldian prozesu osoaren argitalpen labor bat aurkeztu da, protagonista nagusiak xehetasunez kontatua. Muruetako etxe guztiek jasoko dabe, memoria historikoaren kapitulu bat dalako, belaunaldi barrientzat garrantzitsua.

URTE OSOAN BISITA GIDATUAK VISITAS GUIADAS TODO EL AÑO

Biotalde

ELIKADURA-SEGURTASUNA
INGURUMEN-OSASUNA
MIKROBIOLOGIA BIOSANITARIOA

Gure zerbitzuak:
LABORATEGIA
FORMAKUNTZA ETA
AHOLKULARITZA

Covid-19aren aurkako
prebentzio planak

Pol.San Isidro II
Idorsolo, 15- Dpto.3.2
48.160 Derio (Bizkaia)
944 566 589
info@biotalde.com
www.biotalde.com

Ezagutza, Teknologia, Zerbitzua

Sociedad Coop. Agrícola Ganadera
Abeltzain eta Nekazal Kooperatiba Elkarteak

Bekoibarra, 25pab. 8-14 Edificio Sollube
48300 Gernika-Lumo
Tel.94 625 03 20 / Fax 94 625 68 71
kooperatibasanisidrogernika@gmail.com

www.kooperatibasanisidrogernika.com

Torrealday

ZURE FINANTZA-OSASUNERAKO BAZKIDE ESTRATEGIKOA

ZERGA, LAN ETA KONTABILITATE AHOLKULARITZA

www.torrealday.es • 94 627 00 36

GOURMET
URDAITEGIA

PEPI

Pepi Urdaitegiak kalitatezko
hestebeteak eta delicatessen
produktu ugari eskaintzen dauz.

Gernikako plaza,7
48300 Gernika-Lumo
606 00 14 28

Urdaibai
ORAIN 2.300 URTE
HACE 2.300 AÑOS

Arrolagune

Zabalik/Abierto
DOMEGA GUZTIETAN
TODOS LOS DOMINGOS
ORDUTEGIA/ HORARIO
10:00 - 14:00

Loiola Auzoa 4,
48383 Arratzu (Bizkaia)
Tel.: 634 243 762
arrolagune@visiturdaibai.com
www.visiturdaibai.com

Visit Urdaibai

A Bizkaia

SARRERA BOAN
ENTRADA GRATUITA

QR code

EUSKAL SOUVENIRS

Andra Mari kalea, z/g
48300 Gernika-Lumo (Bizkaia)
94 625 19 30
www.euskalsouvenirs.com

@euskalsouvenirs

ARRIBALTZA
KAFETEGIA

ARRIZA
KAFETEGIA

Barrenkalea, 6
946 466 084

Artekalea
944 650 698

48300 Gernika-Lumo

Busturialdeko
mankomunitatea

busturialdekomankomunitatea@bizkaia.org
94 625 68 84 / 94 625 47 22